

Lek och samspel

Leken är viktig för barns utveckling och lärande och ska prägla verksamheten i förskolan. I lekens och det lustfyllda lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Barnet kan i den skapande och gestaltande leken få möjligheter att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter samt få förståelse för andra. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera.

Frågeställningar kring lek och delaktighet kan t.ex. vara att barnet sällan visar intresse för eller uppmärksammar andra barns lek, leker bredvid de andra barnen på förskolan, inte visar intresse för leksaker, enbart gillar vissa lekmaterial, använder lekmaterial på ett annorlunda sätt, inte kan hålla på med en lekaktivitet någon längre stund utan byter från det ena till det andra eller fastnar i samma lektema. Det kan också vara svårt att etablera en kontakt med barnet.

Det är i relationen till de vuxna som den sociala leken grundläggs. Pedagogerna behöver finnas där som trygghet, ge vägledning och inspirera. Pedagogerna fungerar som sammanhangsförklarare för barnen på förskolan och i sociala situationer, dvs som social tolk för att skapa begriplighet, meningsfullhet, hanterbarhet och lotsa barnen genom dagens alla situationer och aktiviteter. Genom att delta i lek och samspel kan pedagogerna modellera, skapa struktur och ligga steget före för att utvidga och utveckla leken och avvärja incidenter. Vuxna måste vara lyhörda för att det finns olika sätt att leka. Kom ihåg att det finns femåringar som har behov av tittulekar och att rulla boll fram och tillbaka med en pedagog.

När ett barn leker med andra barn ställs större krav än vid den tillrättalagda leken med vuxna. Barnet måste kunna dela med sig och komma överens om lekregler, veta när det är på låtsas och förstå de sociala lekreglerna och i detta behövs pedagogernas stöd.

Fundera:

- Kan det vara så att förmågan att leka behöver lockas fram? Att pedagogen behöver gå in i leken för att visa hur man gör?
- Titta närmare på vilken sorts lek som barnet egentligen leker. Kanske barnet inte haft möjlighet att träna turtagningen från början utan att det är där man behöver börja med de första lekarna som att sitta på golvet och rulla en boll fram och tillbaka.
- Följ barnet – utgå från barnets intressen, låt det bestämma takten och riktningen.
- Arrangera lekgrupper ibland för att stötta barnen i att visa varandra och hjälpa varandra in i leken genom att som pedagog ställa frågor som "Hur ska ni göra nu? Vem är chaufför? Var ska ni resa?" för att få en samsyn på leken.
- Det är pedagogernas uppgift att skapa möjligheter såväl till olika former av lek som till en miljö där barnets självbild kan växa sig stark. Det gäller både den fysiska miljön och den sociala miljön och därför bör en ständig diskussion föras om hur möbleringen ser ut, vad man erbjuder och hur det introduceras och presenteras likväl som hur det sociala samspelet ser ut mellan barn-barn och pedagog-barn.

Läs mer:

M Öhman. *När leken inte fungerar*. Gothia kompetens 2023.

R Samuelsson. *Guidad lek i förskolan. Språkutveckling mellan undervisning och lek*, Studentlitteratur 2022.

M-L Folkman & E Svedin. *Barn som inte leker från ensamhet till social lek i förskolan*. MTM 2019.